

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314 900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök, *Ilkey László* székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f., *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

- a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
 b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótoltatik.

A második évben:

- a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
 b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
 c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
 d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

- a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
 b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
 c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
 d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

- a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.
 b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, min a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük.

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Kötvényszámok bejelentése. Már ismételt felkértük a tagokat, lapunk hasábjain is, hogy a tagsági díjak beküldése alkalmával a kötvényszámot (tagsági számot) a cheque-lapon minden egyes esetben kitüntetni sziveskedjenek. Sok egyforma nevű tagtársunk van, s nem ritkán megesik az is, hogy azok valamelyike nem a rendes lakóhelyéről küldi be hozzánk a pénzt, hanem más állomásról. Ilyenkor azután nehéz megállapítanunk, hogy például melyik Nagy Jánosnak a tagsági illetékét kaptuk kézhez; a 297. számú, a 2319. számú, vagy a 3012. számúé-e? (Csak példaképen hoztuk ezt a nevet és ezeket a számokat, nehogy tehát bárki is czélzást lásson bennük.) Az ilyen eljárásból azután lehetetlen, hogy zavarok ne támadjanak, már pedig az ilyen zavaroknak az elkerülése nem a vezetőségnek és nem a tagoknak érdeke csupán, de érdeke az egyesületnek magának. Kérjük tehát, hogy a cheque-lapra a kötvényszámot (tagsági számot) minden egyes esetben ráírni sziveskedjenek.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya folyó hó 20-án az egyesület helyiségeiben ülést tartott.

A választmányi ülésen jelen voltak: Sándor Márkus elnök, Ellbogen Ferencz alelnök, Vukmanits Károly, Puha József, Puhm János, Dobos Elek (Szombathely), Szabó Antal, Lochinger János, Csekő Gyula (Hatvan), Beller János, Holubek Lambert (Miskolcz), Vogyeráczky József, Halbauer Béla választmányi tagok.

Elnök megnyitván az ülést, üdvözlöi a megjelent tagokat és közli velük, hogy az egyesület belső viszonyaira vonatkozó több fontos ügy kerül tárgyalásra s ezekhez neki is fontos közölni valói lesznek.

Temesváry szerkesztő közli a választmánynyal, hogy elnök és titkár urak távol lévén a fővárostól, akadályozva vannak a megjelenésben. Felkérték őt, miszerint tudassa a választmánynyal, hogy az igazgatóság már is alapos tanulmány tárgyává tette a közgyűlés által hozott ama határozatot, amely szerint a betegsegélyek egészen eltöröltessenek s a kötvények bizonyos esztendők múltán összegekben kifejezett értéket nyerjenek. Ezen tanulmány szerint az egyesület jelenlegi tagsági létszáma mellett az igazgatóság keresztülvihetőnek véli a következőket:

1. a betegsegélyek megszüntetését,
2. a kötvényeknek 16—18 év múltán 1000 koronával való értékesítését,
3. a tagsági díjnak havi öt koronáról havi négy koronára való leszállítását.

Választmány tudomásul veszi az igazgatóságtól nyert ezen felvilágosítást és beható vitát indít meg az egyes tételek felett.

Elnök a maga részéről inkább azt javasolná, hogy a jelenlegi tagoknak szerzett jogaik épségben tartása mellett az alapszabályok következőkép módosítottassanak:

1. a betegsegélyek töröltetnek;
2. baleseti segélyezés csupán az első tagsági évben adassék; a második és következő tagsági években azonban már nem, hanem ehelyett rekompenciaképpen a 2. évtől kezdve a halálozási segély emeltessék 20%-kal, illetve balesetből szár-

mazott munkaképtelenség esetén az ezen 20%-nak megfelelő előleg folyósíttassék a halálozási segély terhére;

3. az ujonnan belépő tagok, az alapító tagokhoz hasonlóan, 3 korona 40 fillér tagsági díjat fizessenek;

4. minden ilyen ujonnan (ezentul) belépő tag ne a negyedik, de a hatodik tagsági év után lépjen csak a teljes kedvezmények élvezetébe;

5. a kötvények értékesítése ilyen viszonyok mellett — nézete szerint — már 12 év múlva volna keresztülvihető, természetesen a szükséges fentartásokkal;

6. 35 évesnél idősebb egyének tagokul fel nem vehetők.

Élénk eszmecsere után, amelyben résztvettek: *Ellbogen, Puhm, Puha, Halbauer* és *Szabó* választmányi tagok, a gyűlés kimondja, hogy helyesli a betegsegélyek eltörlésére, a kötvények értékesítésére, a korosztályok új szabályozására és a tagsági díjak leszállítására vonatkozó indítványokat, de nem járulhat hozzá ahhoz a javaslatához, hogy a balesetbiztosítás törültsessék.

Csekő felvilágosítást kér a betegsegélyek szándékolt megszüntetése és az ahelyett nyújtandó egyéb kárpótlás dolgában. *Elnök* megnyugtatja, miszerint azzal, hogy a kötvények bizonyos tagsági évek múltán meghatározott pénzértéket fognak képviselni, sokkal inkább lesz segítve a tagok sorsán, mint a kétes értékű betegsegélyezéssel, melyet nem mindig azok vesznek igénybe, akik arra reá szolgáltak.

A korosztályoknak újabb megállapítására vonatkozólag *Puhm* azt indítványozza, hogy az első korosztály 20—30 éves korig terjedjen s az ebben a korban beiratkozó tagok 3 korona 40 fillért fizessenek; a második korosztály 30—35 évig, 4 korona tagsági illetéket, a harmadik korosztály pedig 35-től 40 évig, 5 korona tagsági díjat fizessen.

Ellbogen helyesli az indítványt, s ha nem is három, de legalább két korosztálynak a felállítását véli szükségesnek: a 32 éves korig, 3 korona 40 fillér tagsági illetékekkel, s a 32-ön túl a 40 éves korig, 4 korona tagsági illetékekkel.

Elnök a három korosztály mellett foglal állást, még pedig az életből meritett tapasztalatok alapján, következő beosztással: a 20-iktól 30-ik évig, 3 korona 40 fillér tagsági díjjal; a 30-iktól 38-ik évig, 4 korona tagsági díjjal; a 38-iktól 42-ik évig, 5 korona tagsági díjjal.

Elnök ezután felolvassa *Bedő* tagtársnak levelét, aki többrendbeli indítványt tesz az alapszabályok hasonértelmű módosításaira nézve. Miután a választmány azok egynémelyikét ugysis magáévá tette, a többieket pedig nem tartja elfogadhatónak, a levél fölött napirendre tér.

A választmány ezekután a maga részéről a következő határozati javaslatokat fogadja el és ajánlja az igazgatóságnak tanulmányozás és lehető érvényesítés végett figyelmébe:

1. Betegsegélyek törültsessenek.
2. A kor megállapítása három osztály szerint történjék: 20—30. évig, 3 korona 40 fillér tagsági díjjal; 30—38. évig, 4 korona tagsági díjjal; 38—42. évig, 5 korona tagsági díjjal.

3. Az alapszabályoknak ezen változtatása után belépő új tagoknál a teljes kedvezmények csak a hatodik tagsági év után legyenek elérhetőek. *Az alapító tagok illetékei és kedvezményei változatlanok maradnak.* Ezzel kapcsolatosan a jelenlegi többi tagokhoz felhívás intézendő az egyesületi közlöny útján, hogy ki mit választ inkább a maga számára? Az öt koronás tagsági díj fizetését a négy év utáni teljes kedvezmény biztosításával, avagy a négy koronás tagsági díj fizetését a hat év utáni teljes kedvezmény biztosításával?

4. A kötvények bizonyos tagsági évek múltán meghatározott értéket képviseljenek, amely értékre szükség esetén, még megállapítandó korlátok között, előleg legyen nyújtható a halálozási segélyre.

5. Az egyesület közlönye, a »Kitartás« című hetilap, ne minden héten, hanem havonként csak egyszer jelenjék meg, bár bővebb tartalommal az egyesületi ügyeknek kimerítő tárgyalásával.

Puhm János választmányi tag kifogásolja, hogy oly ritkán tartatnak választmányi ülések. Indítványozza, hogy az igazgatóság felkérésék, miszerint intézkedés történjék arra nézve, hogy:

a) minden hónapban tartassék választmányi ülés,

b) hogy az ezen gyűlésen történtek kimerítően és részletesen közöltessenek az egyesületi közlönyben, és

c) hogy minden választmányi ülésen kimutatás terjesztessék elő, mely az egyesület vagyoni állását tünteti fel.

Elnök közli, hogy a választmányi üléseknek eddig történt némely elodázása miatt őt mulasztás nem terheli, mert ez az elodázás rajta és a vezetőségen kívül állott okok miatt történt és ő reményli, hogy ilyen panaszra többé ok nem fog szolgáltatni. Az egyesület életében és ügymenetében egyébiránt semmi olyan fontosabb esemény nem történt, mely ezen kivételes állapot miatt bármi fennakadást is okozott volna. Ugy ő, mint az egyesület vezetősége, sokkal komolyabban veszik hivatásukat, hogysen csak egy perczig is haboztak volna a választmány összehívásával, ha erre bármikor szükség lett volna.

Választmány bizalmat szavaz úgy a vezetőség, mint az elnök működése iránt, de elhatározza, hogy Puhm indítványai — a jövőre való tekintettel — az igazgatósággal közöltetnek.

Több — inkább személyi természetű — ügynek megbeszélése után *elnök* az ülést bezárja.

Felhívás. Puhm János választmányi tag felkéri a mostani választmányi tagokat, valamint azon tagtársakat, akik az egyesület megalapítása alkalmával nyerték ezen tiszteket, hogy egy közös csoportkép összeállítása céljából vele érintkezésbe lépni sziveskedjenek. A csoportkép minden egyesnek külön-külön befoglalt arczképéből állíttatnék össze és maradandó emléket képezne mindazok számára, akik ezen egyesületnek megteremtésében tevékeny részt vettek. Az egyesület szívesen közvetíti a vonatkozó levelezést és a maga részéről is hajlandó támogatni ezen szép eszme kivitelét.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 42. számában kimutatott segélyösszeg 16.150 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 42. számában kimutatott segélyösszeg 14.506 korona 66 fillér.

Betegsegélyek.

Lapunk 42. számában kimutatott segélyösszeg 5100 korona.

Ujabb segély:

3150. Nagy Gyula, molnár, Budapest 20 korona.

Az igazi jótevők.

Onnan, arról a tájékról, ahol legtermékenyebb a vasuti ember nemes érzületébe vetett hit és ahol az egy kötelékbe tartozóknak egymás irányában való szeretete és becsülése tényekkel nyert mindig beigazolást, vesszük az alábbi sorokat:

Tisztelt Kartársak!

Mult évi vállalkozásunk bőven gyümölcsözött árvaink javára.

Az eszme, melyet fölvetettünk, termékeny talajra talált pályatársaink szívében: olyan eredményt értünk el vállalkozásunkkal, amelyre méltó büszkeséggel hivatkozhatunk ma, midőn újból az Önök nemes szívéhez fordulunk, kérve Önöket, hogy törekvésünkben ezuttal is támogatni méltóztassanak.

Lehetetlen azonban, hogy akkor, midőn az Önök áldozatkészségéhez fordulunk, ne emlékezzünk meg az őszinte hálaérzet igaz hangján arról a bámulatra és tiszteleltre méltó készségről, amelylyel tisztelt pályatársaink az általunk szerényen fölvetett eszmét fogadták és diadalra segítették.

Mert az volt: diadal.

A szerény, 30 krajezáros naptár nyomában itt is, ott is fellobbant a lelkesedés lángja a fölvetett eszme iránt. Így a pelsücsi, bánrévei, zólyomi és miskolci pályatársak mulatságokat rendeztek céljaink támogatására; Miskolcz állomás altisztjei külön gyűjtést rendeztek egymás között, hogy marandó emléket biztosítsanak maguknak az első alapítók között; Ö. Papik Sándor főellenőr ur verskötetete tiszta jövedelmének tetemes részét áldozta árvaink javára és a naptár 3000 példánya kevésnek bizonyult!

Csak ez a nagy lelkesedés tette lehetővé, hogy ez évi június hó 24-én a Borsodmegyei Nőegylet pénztárába az adakozók nevében lefizethettünk 3000 koronát, az első alapítványt, megörökítvén azok neveit, akik a naptárra való előfizetés vagy az adakozás más nemes módja által tették magukéva árvaink nemes ügyét.

Bizunk benne, hogy pályatársaink ezuttal is hasonló lelkesedéssel fogják zászlónkat diadalra juttatni.

Bizunk benne és kérjük Önöket, hogy ezuttal megkettőzött szorgalommal támogassanak bennünket, mert kettős célt tüztünk magunk elé.

A jövő évi május hó elsején lesz kerek 10 esztendeje annak, hogy üzletvezetésünk felállított, illetve működését megkezdte. *Tíz éve lesz annak, hogg Görgey László szeretett üzletvezetőnk atyai gondoskodása alatt szolgálunk.*

Nem volna hozzá méltó, ha ezt a nagy alkalmat hangzatos szövegekben akarnók festeni, hiszen az üzletvezetőnk iránti érzelmekben mindnyájan egyformák vagyunk: hűségesek, odaadók, tisztelet- és szeretetteljesek.

Ezeknek az érzelmeinknek — gondoljuk — ritka szépen adhatunk kifejezést azzal, ha a legközelebbi alapítványt az ő nevével nevezve el, megörökítjük nevét, irántunk való atyai gondoskodását, szeretetét, igazságosságát az időtlen időkhöz.

Azért azon kéréssel fordulunk Önökhöz, hogy mint a mult évben, most is, nemcsak pályatársaink,

de egyáltalán ismerőseik között is gyűjtsenek menél több előfizetést, hogy az alapítvány, melylyel üzletvezetőnk nevét fogja a miskolci üzletvezetés megörökíteni, impozáns lehessen.

A naptárra vonatkozólag szükségesnek tartjuk a következőket megjegyezni:

Az ára marad változatlanul 30 kr. Terjedelme a mult évinél jóval nagyobb lesz, amennyiben az első naptár leszámolását is iverk szerint fogjuk közölni.

Az előfizetési iverket kérjük november hó 10-ére okvetlenül beküldeni Ezen iverk számozva lesznek, tehát nyilván fognak tartatni, miért is *minden iv*, akár üres, akár nem, visszaküldendő, még pedig üzletvezetés I. c. czimre. Az előfizetési pénzeket legkésőbb deczember hó 5-ikéig kérjük, még pedig az ide mellékelt cheque utján, az »Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére« miskolci főügynökségének postatakarékpénztári számlájára befizetni, mely főügynökség pénzeink kezelését sziveségből elvállalta.

A naptárakat deczember 10. és 15-ike között fogjuk szétküldeni.

Kelt Miskolcz, 1901. október 12-én.

Tisztelettel:

a »Vasutasok Családi Naptára«-nak szerkesztőbizottsága:

Balogh Bertalan. *Vidats János.* *Zsivkovits Antal.*
Dr. Iharos István. *Banovits László.*

Banális dolog volna mitőlünk, ha ezt a nemes vállalkozást dicsérni akarnók. Gyöngye a mi tollunk az ilyenekhez. Hanem azt már azután igenis legfőbb kötelességünknek tudjuk és ismerjük, hogy ezt a vállalkozást minden erőnkéből támogassuk, miért is felkérjük olvasóinkat, hogy szives megrendeléseiket minél tömegesebben hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Hisszük és bizunk benne, hogy ezekből a fillérekéből a mi árvaházunk is részesedni fog valaha.

T i b e t.

Tibet ma már az egyedüli a kínai birodalom külső országai közt, hová európai utazó be nem léphet, s ezt nem annyira a kínai kormány eltiltása, mint azon akadályok miatt, melyeket egy hatalmas papi hierarchia, a láma-hierarchia gördit utjába.

A mongolok előtt Tibet mint Barantola, azaz a jobbfelöli vidék ismeretes, ellentétben a bal-felöliével. Dzegun-tolával, miként Dzungariát nevezik. Kiáltó ellentétet képez az a különböző tájkép, melyet a Himalaya hágoiról az utazó a hegység északi és déli felén maga előtt lát. Az indiai lapály felé sűrű erdők zöldje burkolja a mélyen vésett völgyeket, míg északfelé a gyér növényzetű felföldek kopár síkjai terülnek el. A tibeti felföld keleti részein a hajdani tó-vidékek messze lenyulnak délkelet felé Jünnanba. 3000 és 5000 méter között észleltek világos jégárnyomokat, 3500 méternyi magasban pedig egészen ép morénákat ismertek fel. A tibeti

fensiknak 5000 méternyi magas lapályairól tehát, melyek az év nagy részén át most is fagyva s a tavak jéggel borítva vannak, jóhiszeműleg lehet képzelni, hogy valaha egészen jéggel voltak borítva. A jelenlegi éghajlati viszonyokat megelőzőleg hihetőleg egy hidegebb időszak látogatta meg a tibeti felföldet is, úgy, hogy egy jégkorszakról lehet szó a földfelület e részén is.

Kelet-Tibet folyóit különösen mély és szűk völgyek jellemzik, a miért igen fárasztó az itt utazás. A kínai hivatalos uton láncz- és hajóhidakkal hidalgatják át a folyókat, vagy kompokon szállítják át az utazókat, míg a többi ut köteleken vezet át. Ugyanis a hol a folyó sziklák közé szorul, ott két kötelel feszítnek ki az ellenkező partok közt úgy, hogy felváltva az egyik parton a kötél magasabban van megerősítve mint a másikon. A bambuszból font kötélen fahenger jár végig, mely gyűrűs zsinórok segítségével tetszés szerint egyik partról a másikra vonható. A hengerről egy keresztfa vagy kosár függ le, melybe nagy terheket, sőt élő állatokat is bele tehetnek. Az átkelés mindig a magasabb partról történik; a megterhelt henger a gyengén lehajló kötélen gyorsan surran végig s csak a tulpart közelében kell a vékonyabb vezető kötél vagy zsinór segítségével a szállítmányt a part felé vonni. Hasonló a közlekedés ellenkező irányban a másik kötélen. Néha keskeny folyóknál csak egy kötél szolgál átkelésre, mely esetben az mindkét parton egyenlő magasságban van megerősítve, úgy hogy a lehajló kötél közepétől a tulpartig az átkelőnek karjaival kell magát és terhét átvonszolni.

Ez az átkelés nem valami kellemes; kezdetben, míg a kötél menedékes, hasonlít a repüléshez, de azután lassan himbálózva kell átküzdeni magát az embernek a tulsó partra.

Kellemesebb ősszel — a midőn szélcsend és enyhe állandó légmérséklet uralkodik — Tibetben az utazás. Lóháton haladva a lég ritkaságát nem lehet észrevenni, de hanyatt fekve, éjjelenként fuldokláshoz hasonló szimptomákat tapasztalhatni már 4000 méter magasságban is. A nyáron át orkánoként süvöltő nagy hideg szelek veszélyessé teszik a tibeti felföldet s a benszüllöttek véleménye szerint mérges gőzök emelkednek ki a talajból, melyek embert s állatot egyaránt megölnek. Különösen a tevék szenvednek nagyon alatta a Lasszába, a Dalai láma trónja elé jövő zarándokok közt. Megnehezíti még az utazást a tüzelő hiánya. Csupán az állatok trágyája ad némi tüzelőanyagot, de télen a hó s nyáron az esők ennek felszedését is akadályozzák. Tibetben szegény a növényvilág, szegényebb még mint a Gobi-sivatagon is, a vad növényzet többnyire az embernél ritkán magasabb cserjékből áll, de a felső Indus és Szatleds völgyében a dió, kajszin, alma és körte is megteremnek. Legzöldebb Tibet felföldjén a Szan-po völgye és a Dangrajum környéke, itt a fű oly magasra nő, hogy szinte a prairiekre emlékeztet.

Annál gazdagabb Tibetben az állatvilág. A jak, mely nemcsak vadon, de szelidítve, a közönséges marhával keresztezve is nagy számmal él itt; az őz nagyságu Nahoor-juh óriási csavarodott szarvaival, a gyorslábu antilopok, melyek közül egy korábbi utazó, Nain-Szing 2000-et számlált meg egyszer Lassza és Ladak között, még oly helyeken is, hol fű sem terem. Medve, farkas, róka, sakál, marmota sem hiányzanak, s utóbbi 5490 méter

magasságig turja fel a legelők földjét. Mint a sarkvidéken, Tibetben is a ragadozó állatok télen át fehér mezbe öltöznek. Madarakban azonban, kivált éneklőkben, igen szegény Tibet. Csak Kelet-Tibetben láthatni a majmok és leopárdok mellett fácszókat, fogolymadarakat is a Rhododendron-bokrok közt.

Leghasznosabb állatja Tibetnek kétségkívül a jak, melyet rövid, izmos lábai s kemény csülkei kitűnő hegymászó képességgel ruháznak fel. Továbbá roppant izomerő s éles szaglás védi a vadásztól, látása és hallása azonban rosszabb s azért szél ellenében könnyű meglepni. Ilyenkor izgatottan csapkodja farkával hátát, vagy oldalait s csak lövésre iramodik tova. De még a megsebesített vén bikák is gyakran szembeszállnak a vadászszal s előre szegzett szarvakkal rohanják meg. 13 milliméter vastag nyakbőre mint páncél védi az állatot a lövések ellen s azért még erős töltésekkel sem lehet első lövésre leteríteni. Ezért a mongolok és tangutok ritkán vadásznak reá, vagy nagy társaságban, lóhátról, kutyákkal és védett helyekről, honnan egész golyózáporral árasztják el, azután távolról követik s tetemét rendesen másod- vagy harmadnap találják meg.

Egy jak ára, használhatósága szerint 20—60 korona közt váltakozik. Teje, vaja, sőt husa is igen izletes, bőrét és szőrét ruha-, sátorponyva- és kötélgyártásra használják. Nyers jakbőrökbe varrják be málháikat is, s a kiszáradt bőr összezsugorodva a legerősebb vaspántnál is szorosabban tartja össze a lábukat. Farka diszjelül szolgál, s gyakran láthatni templomok előtti lobogó-rudakon, fehér farkszőre pedig Kinában és Indiában legyező gyanánt vagy mandarinok kalapjain mint bojt.

Tibetből délfelé számos ut vezet le Indiába. Egyike a legjáratabbaknak, mely a Szikkimen vezet keresztül s Dardsiling a kiinduló pontja. Am a tibeti határon és a Tiszta folyó náhidja mellett most már európai mérnökök által készített vashíd is vezet át. Indiából Szikkim utján angol szövetek, dohány, rizs, selyem, indigó, korál s fűszerek vitetnek be. Mongoliából pedig nyergek, bőrárúk, lovak és juhok jutnak Tibetbe. Kína bevitelének legfőbb tárgya a téglalakba sajtolt tea, a »paka«. Ta-czien-lu utján évenként 2.666,640 font tea vitetik be Kinából Tibetbe s miként a varrótü, vaj, dohány, burnót, úgy a tea is a fennálló cserekereskedésnél fogva pénz gyanánt szolgál s azért minden utazó nagy mennyiségben látja el magát teával. Mindezekért cserébe, Tibet jakszört, gyapjút, állathőröket, pézsmát, orvosi növényeket, sőt lovat, ezüstöt, aranyat szállít ki a szomszédos országokba.

Északi Tibetben a lakosság zöme a hor-pa és szok-pa néptörzsek között oszlik meg, amaz török, utóbbi mongol eredetű, de mindkettő nomád életmódot folytat s rablásaival északi Tibetnek különben is elhagyatott pusztáit a karavánokra igen félelmissé teszi. Ngari-Khorszum délnyugati részében, Hundeszben, a hunnia néptörzs lakik, melyről angol mérnökök azt közlik, hogy tatár, vagyis mongol eredetűek. Ugyan e vidék északi részét a csang-pa törzs foglalja el, jámbor, jó indulatu, mindig nevetni s mulatni kész emberek, kik a legkevésbé vakbuzgók, mert területeiken nincs kolostor, s gyermekeiket nem adják papoknak vagy apáczáknak. A kham-pák, kik ellenkezően harcias és rabló életmódhoz vannak szokva. Ezek Garthok kormányzójának évi adót fizetnek, mely áll 5000 naktángból,

mintegy 2000 rupiából, vagy egyenértékű vajból, lovakból és szarvasmarhákból,

Biztos adat Tibet népességéről különben nem létezik, újabb statisztikusok 3—11 millió közé helyezik, míg mások 6 millióra becsülik. Bizonyos, hogy e nép nem régóta tartozik a civilizáltabb keleti népek sorába. Története nem megy tovább vissza a VI. század végénél, midőn Ton-Me-Szam-Bo-Ta a szanszkrit írást behozta, s a tibeti nyelvre alkalmazta. Ősi hagyományaik, legendáik azonban az indiai eredetű vallás misztikumaival telt tanok felvétele közben feledésbe mentek, s még az a néphagyományuk sem választható egész határozottsággal külön a buddhizmus mithológiájától, hogy fajukat a majomtól származtatják. Ugy látszik, hogy ősvallásuk a kelet-himalájai félvad törzsek kezdetleges pantheizmusával lehetett rokon, de nyomai ma már csak a magas hegyormok, folyók és tavak tiszteletében maradtak. A szent-hegyeknek és tavaknak háromszori körüljárása szerintök még az anyagiylkóst is feloldja bűnétől.

Egyéb babonás szokása a tibetieknek, hogy ha csak módjukban van, arany vagy ezüst amuletet viselnek nyakukon, vagy kardjaik szíján. Az amulet négyszögletű vagy tojásdad doboz, melyben valami szentelt tárgy vagy ereklye rejlik. A házak belsejében is kicsiny bronz-szobrok vagy selyemképek láthatók egy oltáron, mely előtt bronz-csészékben friss víz van és vajból készült szobrocskák állanak. Az udvaron egy magas pózna az imát lobogtatja és a csúcán jakfarkból összekötött csomó himbálózik. De magokon a házak lapos tetején sem hiányzik egy kis fehérre meszelt oltárka, melyből egy egész nyaláb karó vagy lobogó-nyél mered ki, apró, imával teleirt vászonszárnyakkal; az oltáron pedig agyagból idomított szobrocskák, domborművű képek vannak felhalmozva s minden reggel füstölő rudakat gyujtanak meg rajta, és illatos fenyőtűket égetnek el egy e célra szolgáló kandalló alakú fülkéjében. Az év bizonyos szakában a tibetiek házaikba hívják a lámákat az imák elvégzésére. Ezek dobbal, érczányérokkel és háromszöggel el látva jelennek meg s az imakönyvekből dobverés kíséretében éneklő basszus hangon reczitálják a zsolozsmákat.

Érdekes jellemezni a tibeti templomokat és imádkozási módokat is. Sehol se hiányzanak a kolostorok átjáróin, keresztfolyosóin vagy a kolostor előtt az ut mellett az imahengerek. Függetlenül álló és könnyen forgásba hozható bőr- vagy fémhengerek ezek, melyekre többnyire szanszkrit írásjegyekkel van az ima felírva; belsejükben a tengelyre szorosan imákkal sűrűn teleirt papir van csavarva. Minden megforgatás egyenértékű a befoglalt imák elmondásával; rendszeren több imahenger egy veranda alatt van elhelyezve és együtt »kora« nevet visel. Ha valaki a hengerek mellett elhalad, valamennyit jobbról balra megfordítja; csupán a Fön-bo szektába való, kik a Pomi királyságban és Karcsi-tholban laknak, kerülnek meg a korát és forgatják a hengereket ellenkező irányban, balról jobbra.

A kolostorok belsejében, például Kumbuban és Dardsiling-nél, háznagyságu hengereket látni, melyeket forgatás segélyével kell mozgásba hozni s minden körülforgatásra egy csengő szólal meg. A hol gyors folyású patak van kézügyben, a víz hajtja az építők lelki javára a hengert; másutt a szelet alkalmazzák erre; a hidak felett kifeszített

köteleken az imákkal teleirt vászonszeleteket lobogtatja a szél, és elhíhetjük Desgodins-nal, hogy a buzgó lámák talán még a gőzt is imagépek hajtására használnák fel, ha a gőzgép ismeretes volna előttük. A templomok közelében a téglából épített kiötting kupok, vagy csurtán-ok tűnnek fel, melyek sajátságos alakú épületek és leginkább hasonlítanak egy hosszú nyéllel ellátott csengőhöz, mely egy római izlésű párkányra van helyezve.

A kimagasló oszlop tetején, mely csengetyü-fogantyujához hasonlít, egy félhold és benne egy gomb lényeges részét képezi a csurtánnak. A csurtán-ok Budhának, vagy valamely más szentnek ereklyéi felett emelkednek és ugyanoly értelműek, mint Kinában a pagoda-tornyok; Kan-csu-fu-ban is látni egy olyan pagodát, mely egészen a csurtán-ok alakját viseli. Vannak 6—8 méternyi magasak, melyek sajátságos képet nyujtanak a távolból. A csurtán-ok legközelebb állanak a börmái pagodákhoz, melyek félreismerhetetlenül harang alakúak. Legjobban el van terjedve Tibetben utak mellett, keresztutakon, utmagaslatokon, hidaknál, a helységek végén, általában az utak jelentékenyebb helyein a máni vagy do-bong (obó), szóról-szóra 100,000 kő. Egy 1—2 méternyi magas kőhalmaz ez, mely piramis alakban, csucsban vagy élben végződik; külsejét kőlapok, pala-, márványtáblák képezik, melyekre a rejtélyes Om mani-peme-um imajegyei vannak felvéve és néha kiszinezve. Némely kőlap az imának írásjegyeit többszörösen viseli, más lapokon pedig csak egy jegy van véve 0.40—0.50 m. nagyságban. E piramisok hosszú sorban kísérik az utat, mely előttük szétválk, a tisztelet úgy hozván magával, hogy a mani-t jobbkéz felől hagyjuk. Mindenik mani közepéből egy farud mered ki, csucsán az elmaradhatatlan félholddal és gömbbel. A hágókon, magas hegycsucson álló dobong jobbra durva kővek halmazából áll s az utazók nem mulasztják el, hogy követ ne vessenek reá elhaladtokban; veszályos helyeken a sziklák hasadékaiba illesztett feltűnő kővek és pálczikák képviselik az utazók áldozatait.

Az ilyen durva dobong tetejéből póznanyalábok nyulnak ki, melyeken imákkal teleirt vászondarabokat, vagy jakszörccsomókat lobogtat a szél Feltűnő hegyek ormáin, magas póznákon keskeny lobogók lengenek, mintha valami sajátságos növény volna rajtuk. Néha a hegyek tetején egy kis tűzhely is található, melyen illatos füstöt árasztanak szét ima és dobverés közt a lámák, a környék gonosz szellemeinek elijesztésére. Az ilyen varázslóhelyek neve Szong-sza.

A lámák valódi urai Tibetnek, s különösen a sárga lámák, kegyesség álarca alatt, szigorú gazdálkodással nagy vagyont gyűjtöttek össze. Kezükben van a nagy kereskedés. Azon ráerőszakolt imákért, melyeket egyes családok lelki üdvéért mondanak, nagy adót szednek kolostoraik számára. E kolostorok rendszeren kerített helyek s nőnek nem szabad küszöbét átlépni. Kelet- és Nyugat-Tibet mély völgyeiben e hegyoldalokra épített kolostorok igen regényes képet nyujtanak. Abban, a mely a Zanszkár völgyében van, Körösi Csoma Sándor is hosszabb ideig tartózkodott. Különösen népesek a kolostorok Lassza vidékén. A Szerá kolostorban, 5500, a Debangban 7700 szerzetes él. A környéken 11 nagyobb kolostor összesen 24,000 szerzetest foglal magában. A kolostornak tibeti neve gonpa, vagy gomba. A

lámák lakása labrang, s a templom lakang nevet visel. Minden gomba élén a kámpó (keng-bo) láma áll, ki helyettesével, a gékő lámával, kire a szellemi dolgok vannak bízva, intézi a zárda szellemi és anyagi igazgatását. Egy vagy két gesi a fegyelemre ügyel. Egy vagy több pénztárnok és gazda, mint nevezik: siamdzó és gnir-ba kezeli a gomba vagyónát és egyszermind ügyvivője, képviselője a kolostornak a külvilággal szemben. Ők vezetik a számadásokat és elfoglaltságuk nagy ügyességet feltételez. Az énekkarok vezetői, vagy előénekesek, undzse és a csron-go, vagy irnokok, mind oly tisztességek, melyek választás útján töltenek be és egytől öt évig viselhetők.

A láma nevet a tibetiek csak a kiválóan képzett szerzeteseknek adják, kik szigorú vizsgálatok eredményeül nyerték e megtisztelő czimet és a rangiam, gilong, gesi rangfokozatokon át emelkednek odáig. A közönséges szerzetesek általános neve csrapa. Vannak kolduló lámák is, kik Lasszából jöve messze földet barangolnak be, vásárokon és ünnepek alkalmával szent képeket magyaráznak, álarcczal és tarka zsinóros öltönyökben tánczolnak, emberi lábszárcsontból készült furulyával, dobbal üzik a gonoszt. E kósza papok mókáiban sok közös vonás van a samánok babonáival. A növendékek neve csra-csu, az apáczáké pedig anni. A lámák kizárólag vajjal és tejjel élnek, e két élelemenyaggal annyira telítve vannak, hogy ha láma közelit, az avas vaj bűze már messziről megérezhető rajta.

Mindennap reggel összegyűlnek a lámák imára, de csak közönséges ruháikban, mely veres gyapjudaróc, s arany paszomántos ujjú, térden alól érő szoknyából, mellényből és festői ránczokba szedett plaid-féle kendőből áll. A lámák feje és arcza simára van beretválva, süveget rendszeren nem viselnek, csak ünnepélyes alkalmaknál öltik fel a sárga bojtos sipkát. Még egy bő, sok fodru köpeny is tartozik a lámák ruházatához; lábaikon csak nagy hidegben viselnek csizmát, de a templom küszöbén mindig levetik. Magasabb rangfokozatu lámák sárga, inkább kínai szabásu öltönyt viselnek s fejükön is sárga kínaias kalap van. Az arannyal himzett köpeny és csinos süveg csak kiváló szertartásoknál jó használatba, amikor aztán a tárogató, dob, trombita, réztányér, nagy csigahéjak és aczélháromszög hangjai is belevegyülnek a szertartásba.

A közönséges tibetiek öltözetei és szokásai is nagyon különböznek az egyes törzseknél. A férfiak öltönye bokáig érő bő gyapju-, daróc- vagy bőrkaftán, mely középujt vagy jobb oldalt gombolható s a csipő felett öv szoritja a derékhoz. Az öv felett a kaftánt felhuzzák úgy, hogy alsó széle a térdet szabadon hagyja. E kaftánnak az öv körül lecsüngő belsejében hordja a tibeti férfi pénzt, élelmét, evőcsészéjét, kését stb. Elöl az övbe kardja van dugva s az előkelőknél és katonáknál még egy kés, mindkettőnek markolata türkiszszel, korállal és ezüsttel gazdagon van diszítve, sőt a kardsziját is ezüstcsattok és amuletek ékesítik. Az öv jobb felén tűzszerzámmak való, ezüsttel kivert tenyéryi bőrtáska függ, s annak aljára van erősítve az aczél, belsejében pedig a kova és tapló foglal helyet. Inget, lábravalót a tibeti nem visel, s lábszárjai még kemény télen is meztelenek, csizmája gyapjuszővet, feje nyíratlan s fésületlen s róla varkocsnyulik le, többnyire a fő körül koszoruba kanyarítva, mely a Tacsing dinasztia iránti meghódolás

jelképe, s a homlok felett nagy csont- és türkiszszel ékített ezüst gyűrűk vannak belefonva. Fővegők is különböz. Ta-czien-lu vidékén egész rókabőr szolgál kucsmaul, melyről a rókafark a háton himbálózik. Batungban burnuszféle kucsmat viselnek, a főnökök kísérete pedig mindenütt tányérkalapot hord, melynek lapos teteje eláll a fejtől és sárga bojtok takarják. De hordják azt a pörge nemezkalapot is, mely Kinában a köznépnél divatos, és a magas peremű magyar kanászkalapokhoz hasonlít.

Főtápláléka a tibetieknek a tej, vaj, piritott árpaliszt és tea. Utazás közben a tanyához közeledve sáttort ütnek, mely fekete jakszór-ponyvákból áll, kívül álló rudakkal akként kifeszítve, hogy mennyezetök szélesen kiterjed, s a tetőn, hosszában, zsinegekkel összefűzve és széles rést hagyva maguk közt a füst eltávozására — és tüzet gyujtva vizet forralnak. A vízbe a téglateából bele vetnek egy-két ökölnyi darabot egy csomó szodával, s 6—8 perczig főzik, azután leszűrik a teát, egy fabödönbe; megsózzák s egy félfont vaját löknek bele, mire felkavarva, az egész tejes kávéhoz lesz hasonló. Ekkor mindenki előveszi facsészéjét s bőven lakozik a gőzölgő zsiros és édesen sós italból. Később előszedik a nyeregzsákokból a kosárdobozt vajjal, sőt, paprikát, levegőn szárított juhust, piritott árpalisztet vajjal és teával föleresztve gombóczcza gyurnak és megsózva költik el; ez a dzamba, a legmindennapibb táplálék. A dzamba után hus következik, még pedig néha, ha vaslemez nincs kéznél, egy egész konczot a zsarátnok közé vetnek, aztán a megsült kérget késsel lefaragják, a sületlenül maradt részt pedig újra visszalökik a tűzbe s így tovább, míg egész a csontig le nem rágták. Itallul a marva-kölest főzik meg, s gyenge erjedés után bambusz-edénybe helyezik, s egy vékony bambuszcsövet meritenek bele és így szivják fel a vízzel felöntött marva-levet. A pipázás, sőt a burnótozás is el van terjedve s a pipát bambuszgyökérből készítik maguknak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

(L) **A nehézkórság gyógyítása.** Régóta tapasztalták már, hogy a gázgyárakban dolgozó munkások a hörghurut, vagyis számarhurut betegségből igen rövid idő alatt kigyógyulnak, úgy hogy a külföldi orvosok ma már az ilyen betegségek gyógyításánál igen nagy sikerrel használják a gázbelélegzést.

Legutóbb azonban a véletlen azon örvendetes tapasztalatra vezette az emberiséget, hogy gázbelélegzése biztos gyógyszer a nehézkór, köznyelven *nyavalyatörésnek* is.

Egy már férfi korában levő gázgyári munkás gyermekségétől kezdve e rettenetes betegségben szenvedett.

A gázgyárba kerülve rohamai mind inkább ritkábban jöttek reá, s alig egy év múlva teljesen elmúltak.

Egy orvos értesülve ezen bámulatos eredményről, egyik legsúlyosabb nehézkóros (epileptikus) betegét, a ki másfél év alatt huszonhét rohamot állott ki, — ezen új gyógymód szerint kezdte kezelni.

A beteg naponként 4 órát töltött a gázgyárban, s a siker bámulatos volt, mert a rohamok csakhamar teljesen megszűntek.

Valóban kívánatos lenne, ha a mi orvosaink

is kísérleteket tennének e gyógymóddal, mert siker esetén igen sok családot szabadítanak meg ezáltal a kétségbeeséstől.

Közuti automobil-forgalom. A kölni cs. és kir. főkonzulátus tüzetes leírást közöl a Krieger-rendszerű villamos üzemű automobilokról, melyek Köln városában igen sikeresen versenyeznek a bérkocsikkal és melyeket a kölni »Allgemeine Betriebs-Actiengesellschaft für Motorfahrzeuge« helyezett forgalomba.

A különféle rendszerű automobilon kívül a benzin-, petroleum- és szeszüzemű automobilon a turistaforgalomban váltak be, mert benzint, kőolajt, szeszt majdnem minden faluban kapni. Nagyobb városokban, ahol villamos erőáll rendelkezésre, újabban a villamos automobilon jönnek használatba, mert nem terjesztenek gázszagot és zaj nélkül közlekednek.

A Kölnben használt Krieger-automobil csak négy részből áll: kocsikas, batteria ellenőrző készülék és a motor.

A kocsikas úgy van szerkesztve, hogy a súlya mintegy 1250 kg. és abban különbözik más szerkezetektől, hogy a kocsi és a gép egyesítve van, illetve a gép kocsiformában épült. A batteria egy faláda, mely felül nyitva van (míg az elemek jól el vannak zárva) és könnyebben kiemelhető. Az ellenőrző készülék alumíniumburkokban van; a villamos áramot a batteriából a motorba vezeti és pedig úgy, hogy egyszerű átkapcsolással erősebb vagy gyengébb áramot vezet, azaz gyorsítja vagy lassítja a menetet; a maximális sebesség óránként 12—15 kilométer.

A motorok 4 lóerejű, egyszerű egyenáramú motorok; meg vannak védve a pizok és a nedvesség ellen és fogaskerékkel működnek. A két előljáró kerék egy-egy külön tengelyen jár, amely két tengely igen könnyen forgatható, és jobb- illetve bal-felé tereli a járművet.

A Krieger-automobilon 1900. július hónapja óta vannak üzemben; a múlt év végén már 6, f. évi május 31-én 15 jármű volt üzemben. Ezt a számot 50-ig lehet szaporítani, a nélkül, hogy a vállalat kezelési költsége növekednék.

Vezetőkül hidegvérű, józan embereket kell alkalmazni. Kezdetben csak merészebb természetű emberek jelentkeztek, de most, hogy a közönség bizni kezd a járműben, elég kocsis jelentkezik, úgy hogy a társaság jobban válogathatja az embereket. Legjobban váltak be az urasági kocsisok, akik az engedelmességhez, rendhez, körültekintéshez szoktak és udvariasabban bánnak a közönséggel.

Egy-egy kocsis kiképzése három hétig tart és a központi telepen történik, ahol 8 nap alatt az emberek megismerik a kocsi szerkezetét és tisztogatását, aztán két héten át mindennap próbameneteket tesznek. A vizsga letétele után rendőri engedélyt kapnak.

A végleges alkalmazáskor a kocsis egyenruhát kap, mely 80 márkába kerül (heti 2 márka lefizetésre adják); a bére hetenként 20 márka és a bruttó-bevétel 5%-a; minden 9-ik napot pihenőnek igényelheti. A kocsis hibája folytán szükségessé vált javítások költségét a kocsis fizeti és evégből 50 márka óvadékos tesz le.

A kocsi jövedelmezősége az áram árától függ; a maximális ár kilowattóránként 20 fillér. Ez idő szerint az összes költség (vezetők fizetése, javítások, karbantartás, áramköltség, kezelési költség stb.) 1—1

kilométer utazás után 16,6 fillér, míg a bevétel kilométerenként mintegy 28 fillér. Áramot eleinte 0,3 kilowattórát használtak el kilométerenként, most már csak 0,23 kilowattórát fogyasztanak. A kezelési költség hányada az üzem terjesztése folytán csökkent.

A tarifa olyan, mint a közönséges taxaméteres bérkocsiké, és pedig:

1—2 utas, Köln városában nappal 800 m. utért 50 fillér alapár, 400—400 m. utért további 10 fillér.

3—4 utas, a városban, 1—4 utas a városon kívül; 600 m. utért 50 fillér alapár, 300—300 m. utért további 10 fillér.

1—4 utas éjjel: 400 m. utért 50 fillér alapár, 200—200 méter utért további 10 fillér.

Várakozási díj: 4 percenként 10 fillér, egy óráért 1½ márka.

10 éven aluli gyermek nem fizet, két gyermek egy felnőttnek számít, 3 vagy 4 gyermek két felnőttnek.

Az éjjeli tarifa április 1-étől szept. 30-ikáig esti 11 órától reggeli 6-óráig, a többi hónapokra esti 11 órától reggeli 7-ig tart.

Podgyásztarifa: 10—25 kg.-ért 25 fillér, minden további megkezdett 25 kg.: 25 fillér.

Az akkumulátor 500 kgr. súlyu és óránként 15 km. sebesség mellett 90 km.-re való áramot szolgáltat; ügyes kocsis, aki a terepezést is kihasználja, egy akkumulátorral 100—109 km. utat tehet meg.

A közönség kezdetben bizalmatlankodott, de alig pár nap alatt megszokta az új járművet és most már kevesli a kocsik számát. Csakhogy a társaság nem állít be sok kocsit, mert a régi bérkocsisok, akik megrémültek az új versenytől, tömeges kérvényekkel járultak a hatósághoz, ép úgy, mint valamikor a fuvarosok a vasut ellen. Természetes hogy az ily kérvényezésnek nem lehet foganatja, de esetleg támaszthat némi bonyadalmakat.

Természetes, hogy rossz kövezetű és lejtős utcákon az új jármű kevesebbet jövedelmez, mert a villamos üzem csak ugy előnyös, ha az áramfogyasztás lehetőleg egyenletes.

Ily üzemek bevezetésénél figyelembe veendő, hogy az áram ne igen kerüljön többbe, mint 16—20 fillérbe kilowatt-óránként, ha csak a vállalat nem kap engedélyt magasabb tarifára. Szükséges továbbá hogy a tarifa lehetőleg egyszerű legyen, melyet az utas megállapíthat az óráról.

Czélyszerű volna az automobilon használatát megkönnyíteni, pl. úgy, hogy a központi telepekből vagy a főállomásokról telefonon lehessen az automobilon rendelni, sőt esetleg gondoskodni lehetne mellételepekről, ahol az akkumulátorokat ismét meg lehet tölteni.

Virágméreg. Tavaly meghalt egy fiucska Badenben s utóbb kiderült, hogy olyan pohárból ivott, amelyben előbb virág volt, még pedig gyöngyvirág. A gyöngyvirág szárában s magában a virágban is erős méregtartalom van.

A szívarka hatása a látásra. Az amerikai vasutakon szívarkát (czigarettet) szívó embereket nem alkalmaznak, mivel azt tapasztalták, hogy a czigarettázók közül igen sokan színvakságban szenvednek, vagyis a különböző színeket — bár maguk ezt nem is sejtik — egymástól nem tudják jól megkülönböztetni.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az áruló.

Regény.

— Irta: M. Z. —

(Folyt.)

IV. A viszontlátás.

Mély megilletődés szállotta meg mindannyiukat, akik John Friend hullája körül állottak. Mert mind ismerték Mary történetét és mindannyian tudták, hogyan, miként került a szegény gyermek Veelderen gazda házához. De a részleteket nem mindenki tudta, csak Fritz és Duval, akik ismerték Marynak az édes atyját, és Veelderen gazda, akit barátaink ebbe a családi tragédiába épp az előző napon avattak volt be. A többi háznép mind azt tudta, hogy John Friend mostoha atyja volt Marynak. Maga Mary is ebben a tudatban volt felnevelve.

Ahogy a szegény gyermek megtudta, hogy végzetes lövésével az ő mostoha atyját pusztította el, végtelen kétségbeesés szállotta meg ártatlan lelkét. Már csak homályosan emlékezett vissza gyermekéveinek ijesztő rémére, az ő mostoha atyjára. De emlékezetében volt még az is, hogy ezt az embert az ő anyja mennyire szerette — jobban mint őt magát, az édes gyermekét. S a szegény teremtes oly élénken látta egyszerre maga előtt a multnak borzalmaival, lelke oly fájdalommal telt meg egyszerre, hogy szinte jól esett neki az a gondolat, hogy mindama rossznak okozóját itt látja holtan maga előtt, és hogy éppen ő volt az, aki mindezeket a gonoszságokat megtorolta. De csak egy percig tartott ez az érzése. Már a másik perczen felülkerekedett benne a gyermeki érzelmek, már irtózni kezdett tetteinek borzalmasságától. Mert eszébe jutott anyja, akit ő annyira szeretett és aki viszont ezt az embert annyira imádta. És eszébe jutott ezzel egyidejűleg, hogy mily véghetetlenül sujtó és fájdalmas csapást mért éppen az ő keze a saját anyjának szívére — ezzel az egy lövéssel.

Hiába, a puszták rideg világa, vad erkölcsi és ezeknek az egyszerű embereknek nyers nevelési módszere és felfogásai sem tudták az ő finom lelkületét teljesen átformálni s az első perc diadalmos érzése után annál égetőbbé vált a gyermek fájdalma a történetek felett. Veelderen gazda gyengéden karonfogta őt és bevezette a házba, leányaira bizván a kétségbeesetten zokogó kedvenc megvigasztalását.

A többiek ezalatt a kint heverő kafferek állapotát vették szemügyre. Éjjeli tüzelésüknek, a sötétség daczára, borzalmas volt a hatása. Tizennégy halott és kilencz sulyosan sebesült néger feküdt a tanya körül. A könnyen sebesültek száma bizonyára még nagyobb lehetett, hanem ezek valószínűleg vagy a saját lábaikon birtak ellépni, vagy társaik által czipeltettek tova. A rablók a keleti hegyek felé vehették útjokat, mert néhány hullá jelezte a mezőségen azt az irányt, amerre elvonultak, utközben hagyva az elhunyt bajtársakat.

A sebesült kaffereknek a házba való befogadásáról Veelderen gazda családja mitsem akart tudni.

— Az ilyen zsványokkal nem így szokás itt banni — vélé Francois, a sebesültek körül sürgölődő vadászokhoz intézve szavait.

— Hát hogyan? kérdé Fritz.

— Ugy, ahogyan ők velünk tesznek. Felakasztani őket. Mert a puskaport kár rájuk vesztegetni.

— Helyes, Francois; hanem azért csak hozzon ki csöbrökben vizet, amennyit bir. A többit azután bizza reánk.

Francois sehogysem tudta megérteni, hogy az eféle fekete gazokkal, akik pedig az ő életükre törtek, mire való ilyen csinján banni. Hanem azért szót fogadott és hordta az udvarból a vizet a két vadásznak, akik szolgálk segélyével azon igyekeztek, hogy a sebesülteket bekötözzék és azoknak kínzó szomjuságát csillapítsák. Többen ezek közül már is közelebb voltak a halálhoz, mint a felgyógyuláshoz.

A másik szolga ezalatt, minden további parancs bevárása nélkül, egy széles gödör kiásásához fogott, jó távol a háztól, a tanya hátsó része mögött. Senki sem kérdezte tőle, hogy milyen célból, mindenki tudta, hogy ez lesz a sír.

A ház erkélyén eközben a leányok vették át felváltva az őrszolgálatot és kémlelték a messze erdőket és a tág mezőséget. Fritz és Duval épp az utolsó sebesültnél végezték a maguk samaritanus ténykedését, amikor az őrtálló leány hangját hallották, aki felkiáltott hozzájuk, hogy valaki jön a farm felé.

Erre a kiáltásra Veelderen gazda, Duval, meg Francois felsiettek az erkélyre. Nagy volt a csodálkozásuk pedig, ahogy a messzelátóikon át megállapították, hogy csak egy magános alak bontakozik ki a távoli erdő sötét háttéréből. Soká nem birták meghatározni, ki vagy mi lehet, mert a ruházata sehogy sem vallott az ott megszokott alakok bárbarmelyikére is. Egészen magányosan jött és semmi jel sem vallott arra, hogy szándéka ellenséges lehetne; mert látszólag gondtalanul haladt, nem bujkált bokrok és az itt-ott kiemelkedő apróbb dombok mögött, hanem torony irányában, egyenest a tanya felé tartott.

Veelderen gazda kezeiben egyszerre megremegett a messzelátó. Ugyanekkor szive hevesen kezdett dobogni. Az ő különben is élesebb szeme már észrevette, hogy ki lehet az a közeledő alak.

— Ruházata után itélve, asszony, aki ott jön. Még pedig fehér asszony . . . Francois, hajtsd be a kutyákat, mielőtt azok is észreveszik, nehogy baja essék,

Különös előérzet volt, ami a gazda lelkét megmészálotta. Hogy ez a magános nő, aki ezen a vad, lakatlan vidéken egymagában csatangol, nem lehet más, mint — Mary anyja. Aki most jön, hogy az ő leányát felkeresse, vagy az ő ugynevezett férjét; vagy mindakettőt. És ennél a sejtelemnél nagy ijedelem vett erőt az öreg emberen. Az az ijedelem tudniillik, hogy ő most esetleg elveszithetné az ő kedvencét, az ő fogadott gyermekét. Mert a törvényes anyának joga van hozzá, hogy visszakövetelje a gyermekét.

Aggodalma annál nagyobb lett, minél jobban közeledett az a magános nő a tanyához, amikor pedig már egészen közel járt hozzájuk és a gazda a távesövön át megismerte az emlékébe vésődött vonásokat és megpillantotta a kendő alól kuszáltan

kicsüngő, bár már őszbe csavarodó vörös hajfürtöket — rezignáltan vette le az üveget szemei elől és szomorú hangon fordult Duval felé:

— Ime, itt jön Mary anyja.

(Folyt. köv.)

Örökre.

De fáj is az, ha nem szabad szeretni.

Nem szabad szeretnünk azt, ki után egész lényünk, valónk eped, sóvárog, s azért — bár megremegve a képzeletben megalkotta boldogság megvalósulásától — mégis lázas izgatottsággal sietünk, futunk azután a boldogság után, mely szenvedélyes forrósággal karjaiba zár és elkábító édes álomba ringat bennünket.

»Nem szabad egymást szeretnünk szüleink bűne miatt!« Még mindig a fülében csengett Ilmának ez a mondás, melyet pár órával ezelőtt mondott neki Armand, kit ő úgy, de úgy imádott.

Kint ült a parkban, egy vén nyárfa alatt, puha, kényelmes kerti székben; lágy, enyhe esti szellő könnyedén játszva suhant keresztül a sűrű lombozaton s e futó csók által összerendeztek, felsóhajtottak a falevelek. A körülötte nyíló tubarózsáknak és szegfűknek bódító édes illata behizelgőleg, simogatva közeledett, s valami távoli kis patak zuhogva andalító szerelmes suttyogásban haladt tova köves medrében. A természet e zugását, bugását, amely máskor hosszú, sejtelmes tündérmeséket regélt Ilmának, most nem értette meg. Csak az az egyetlen egy fájó, kínos tudat hatotta át egész valóját, hogy boldog nem lehet soha!

* * *

Armand és Ilma már mint kis gyermekek ismerték egymást. Együtt játszottak ott a sárga homokban, a vadgesztenyefáknak hűvös árnyékában mindaddig, míg Armandot külföldre küldték tanulmányai végett — és Ilma intézetbe került. Hosszu évek múltán végre ismét találkoztak. Eleinte alig ismertek egymásra, s egész hidegen társalogtak közönséges társadalmi frázisokat ismételve, de mindinkább felébredt bennük a régi vonzalom, a szeretet.

De nem! Ez már nem az a meleg, ártatlan gyermekszeretet volt, hanem a forró, mámoritó, elkábító szerelem, mely eleinte félve, tudtukon kívül, mint egy gonosz szellem, sompolyog be szívébe, hogy aztán kitörjön lázas, édes szenvedélyvel.

Ott ült Ilma minden délután kis boudoirjában az ablak mellett, lesve, mikor tűnik fel ott távol az utcza sarkán a jól ismert alak, és mint közelednek a léptek mindig gyorsabban; midőn felnézve, ott látta a férfi az ablaknál — azt a göndör hajú, bus, kedves fejcskét, nagy álmotag szemeivel.

Ma délután is ott várta Ilma Armandot, s amint meghallotta az izgatott lépteket az előszobában, egy olyan édes boldogság futott rajta végig, hogy felugrott helyéről s elébe sietett a férfinak, s mindkét kezét feléje nyújtotta.

— Ma öt percet késett! Haragszom — mondá nevetve s felemelé csillogó szemeit Armandra. — De miért olyan izgatott? — kérdé félve, amint a férfinak a fájdalomtól feldult arczába nézett. — Jőjjön, ülünk le s beszélje el nekem, mi bántja? — s ezzel oda huzta Armandot Ilma egy karszékhez s maga is mellé ült egy kis kerevetre.

A férfi még mindig kezében tartá a puha, fehér

kezeket, némán nézett maga elé, de aztán erőltetett nyugodtsággal mondá:

— Bucsuzni jöttem, el kell utaznom hosszabb időre, talán jobb lesz — örökre.

— Örökre? Elutaznia? — kérdé ijedten Ilma — de miért, miért, Armand, mondja?!

— Ne kérdezze az okát, talán fájdalmat okozna magának is s ezért jobb, ha elválunk így, mig ki nem beszéltük magunkat — felelé a férfi

— Nem! tudni akarom az okát, maga tartozik nekem annyival — mondá szomorúan a leány.

— Igaza van, tehát tudja meg, hogy szeretem s imádom magát, kis Ilma, ezért kell elmennem a messze távolba...

— De miért? Hisz én is szeretem! — suttyogá halkán Ilma, s halvány pir futott végig orczáin e hirtelen vallomásra.

— Édes, édes kis Ilma! mily boldoggá tett vallomásával; köszönöm magának e boldog, édes percet, hisz már oly rég vágyódom, sóvárgom ez után a perc után, hogy megvalósuljon végre az a paradicsom, mely mint egy mesés szép fata morgana tűnt fel előttem, — susogá szenvedélyvel a férfi — de olyan körülmények adták magukat elő, hogy mégis válnunk kell — tevé hozzá halkán, fájdalmasan.

— Miért? Az nem lehet! Akkor nem szeret, csak játszott velem! — kiáltott fel Ilma, kiragadva kezeit a férfi kezeiből és elfordította kis fejcskéjét.

— Nem játszottam! Hogy mily forrón szerettem, azt meg kellett hogy érezze maga, kedves Ilma, de nem szabad egymást szeretnünk. Nem mondhatom meg magának az okát, hisz úgy sem értené meg.

— De tudni akarom! Mondja meg s aztán menjen, hogy ne lássam többé soha, soha, hisz úgy sem szeret, különben nem bántana így — zokogá a leány s könnyei végig peregtek angyali arczán.

— Olyan könnyen elválík tőlem, kedves Ilma? Majd idővel, ha meg fog érteni engemet, akkor meg is bocsát. De oh, értse meg, nem szabad egymást szeretnünk szüleink bűne miatt — tört ki végre lázasan a férfi.

— Szüleink bűne miatt? Hogy? Hát mit vétettek — kérdé Ilma.

— Nem mondhatom meg, majd egyszer megtudja, s akkor sirni is fog, utánam, hogy a bucsu perczeiben, mikor talán örökre el kell válnunk, megbántott. Adja ide legalább kis kezeit. Isten áldja meg, édes, édes kis Ilma.

— Nem, nem adom! Csak hazugság, amit beszél, mit véthetett volna anyám, hogy az én boldogságomat össze, tönkre zuzza?! Hazugság! Menjen, menjen már — mondá szomorúan a leány s fejét még mindig elfordította.

— Megyek. Bocsásson meg, kis Ilma. Isten önnel — örökre!

Még egyszer visszanézett az ajtóból, gyötrő, kínos fájdalommal telve, de hiába, azok az édes nagy szemek, melyek eddig csak neki ragyogtak, nem néztek többé reá.

Még soká sirt Ilma a férfi távozása után. Hiszen semmi sem fáj jobban a szívének, mint mikor legelőször sebzik azt meg, mikor legelőször csalódnak életünkben, s ép egy olyan lény okozza nekünk e vérző sebet, kit ifjuságunk egész hevesseggel s forróságával imádtunk...

Aztán lesietett később a parkba, gondolva,

hogy talán ott nyugodtabb lesz, de hiába. Végre is izgatottan felugrott.

— Megyek édes anyámhoz, megkérdem tőle, miért nem lehetek én boldog? — mormogá, míg gyors léptekkel sietett fel a kastélyba.

Lassan, hogy meglepje az anyját, nyitotta ki az ajtót s vigyázva, hogy semmi neszt ne okozzon, félrehuzta a függönyt, de ijedten összereszt s szinte alélton támaszkodott neki az ajtónak s görcsösen ragadá meg a függöny-rojtokat, hogy össze ne roskadjon attól, ami szemei előtt tárult fel.

Egy sarokban, kényelmes, puha karosszékben ült édes anyja, kit eddig imádott, mint valami felsőbb isteni lényt... Szemeiben vágyteljes epedéssel, és lábainál egy férfi — Armand apja térdelt; átkarolta és vad, szenvedélyes, szerelemittas csókjaival elhalmozva, szinte kinezta a remegő, édes asszonyt; s aztán látta, mint tapad ajk ajkhoz, forró lázzal, mint dől hátra anyja, elkábitva a mámorító érzelemtől — mindent... mindent elfeledve körülötte!...

Kitántorgott végre ismét nesztelenül, s szobájába menve, íróasztala előtt összeroskadt és fájdalmas, kinos zokogásba tört ki. Most már tudta, mit értett Armand a *szüleink büne* alatt, értette, miért nem szabad egymást szeretniök.

— Bocsáss meg, te Édes! — suttogá halkan, de az, kit ő úgy megbántott, nem hallá már meg. Egyre jobban zokogott, hisz nem lehet másképen, valóban el kellett válniok örökre.

Örökre! — nehéz, keserves szó ez, főképen ifjúkorban, hol az még egy egész életet jelent!

Zulima.

ANEKDOTÁK.

Kávéházban. Kártyázás közben ütötte meg a guta Khon Jakabot.

De nem is csuda! Kvárt-ászbélára ment be és subkontrával veszítette el a játékot.

Pajtásai nagy zavarba jöttek a mint a székről lefordult, hogyan adják kellő kimélettel tudtára a gyászos hirt az özvegynek?

Schvarcz Ármin vállalkozott a nehéz feladatra s kocsira ülve sietett az özvegyhez.

— Kedves Khonné asszony! A férje délóta kártyázik a kávéházba, s már eddig 200 frtot vesztett!

— Micsoda! 200 frtot! Hogy a guta üsse meg őtet!

— Már megtörtént! — sietett Schvarcz utána mondani.

*

A próba. — Látod azt az urat? Iskolatársam... Kíváncsi vagyok, hogy rám ismer-e?

— Kérj kölcsön tőle tiz koronát.

— Minek?

— Ha megtagadja, hát — rád ismert.

*

Különös ok. *Házior:* A 3. számú lakónkra gondolok.

Háziasszony: Nagyon rendes ember...

Házior: Csakugyan, oly pontosan fizeti a házbért, hogy stájerolnunk kellene.

*

Meglepetés. Édes férjem, vettem magamnak kalapot és neked is hoztam valamit.

— Mit?

— Hát a számlát.

*

Fontos mozzanat. Nézzed csak Vilma, a férjed áll ott az ékszerész-üzletnél. Szólítsuk?

— Ne, ne bántsad... Holnapután van a születésnapom.

Olvasóink figyelmébe ajánljuk a következő könyveket:

Vasuti élet.

1.

— Irta: **Temesváry Alajos.** —

Ebben a művében szerző keresetlen egyszerűséggel, de megrázó színekben festi a vasuti életnek fáradsalmait, kinlódását, nehézségeit, de különösen ezernyi veszélyeit, s a történetek, melyeket itt elmond, igazán megható részleteket tárnak fel az olvasó előtt ebből a ritka nehéz életből. A könyv annál értékesebb, mert szerző a benne szereplő embereket mind ismerte, a velük történt borzalmas eseményeket részben közvetlenül is megfigyelte. Aki elolvasta ezeket a történeteket, az más szemmel fogja nézni a vasuti embert és más véleménynyel lesz annak szolgálata felől. A könyvet tagjaink leszállított árban, 60 krajczár beküldése mellett rendelhetik meg kiadóhivatalunkban.

2.

Bumli.

— Irta: **Temesváry Alajos.** —

Lapunk szerkesztőjének ezen újabb könyvéről elég annyit mondanunk, hogy aki a vasuti életnek derűs oldalait, kaczagató fonákságait is meg akarja ismerni, az olvassa el a Bumlit. Nem fogja sajnálni sem a fáradságot, sem a pénzt, amit reá fordított. Csak arra a néhány vig dologra kell utálnunk, ami lapunkban a szerző tollából eddig megjelent és mindenki tisztában lesz azzal, hogy jó könyvet kap pénzeért. Ára *egy korona*, mely lapunk kiadóhivatalához küldendő be.

Aki egyszerre rendel meg mind a két könyvet, azokat összesen két koronáért kapja.

E két könyvnek nem volna szabad hiányoznia egy vasutas házában sem.

3.

Csitt-csatt.

— Irta: **Csitt.** Fordította: **Csatt.** —

Igen mulattató, pikáns novellafüzér. De csak felnőttek számára íródott. Bolti ára 3 korona, a »Kitartás« tagjai ellenben 2 korona beküldése ellenében rendelhetik meg kiadóhivatalunknál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Karácsonyi Rezső, Eger, 5 korona 80 fillért; Takács János, Szombathely, 14 korona 5 fillért; Könyves Kálmán, K.-Félegyháza, 16 korona 20 fillért; Dobos Elek, Szombathely, 17 korona 27 fillért; Schiller Miksa, Breznóbánya,

17 korona 40 fillért; Gyuricza Antal, Bihar-Püspöki, 20 korona 40 fillért; Mátis Gáspár, Zilah, 21 korona 63 fillért; Ehrlich József, Déva, 29 korona 58 fillért; Kaczér Dénes, Szombathely, 34 korona 43 fillért; Schmidt Lajos, Szabadka, 35 korona 52 fillért; Buzek Géza, Budapest, 36 korona 22 fillért; Gyalay Gábor, Tószeg, 42 korona 67 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Becskerek, 47 korona 53 fillért; Somody Imre, Kecskemét, 95 korona 25 fillért; Bene János, Kassa, 96 koronát; de Rivó József, Brod, 119 korona 23 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Antal Gyula, S.-A.-Ujhely, április hóra; Ponikló Alfréd, Budapest, augusztus hóra; id. Gönczy Károly, Szatmár, augusztus és szeptember hónapokra; Szűcs Gyula Lajos, Kispest, augusztus és szeptember hónapokra; Weisz Vilmos, Zágráb, augusztus és szeptember hónapokra; Skvorác János, Doberlín, szeptember hóra, főleg 2 korona; Majdán Pál, Selyp, szeptember hóra; Pajmann Vincze, Belovár, szeptember hóra; Boromisza Antal, Eszék, október hóra; Szalóky János, Ipolyság, augusztus, szeptember és október hónapokra; Bóta Antal, Eger, szeptember és október hónapokra; Dénes János, Kispest, szeptember és október hónapokra; Guth Márton, Losoncz, szeptember és október hónapokra; Bencsura József, S.-A.-Ujhely, szeptember és október hónapokra; Bóta Mihály, Eger, november hóra; Deák István, Budapest, szeptember, október és november hónapokra; Halász Ferencz, Puszta-Póó, október, november és december hónapokra; Décsi Ferencz, Rákos-Palóta, október, november és december hónapokra; Markuszék József, Kecskemét, augusztus, szeptember, október, november és december hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Temesváry Alajos.

Kalauz

cserélni óhajt a miskolci üzletvezetőség területéről vagy Budapestre vagy Szabadkára. Szíves ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kér.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természettan.
IV. Számítan.
V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN**
m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél, Budapest, Dohány-
uteza 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A „Kitartás” tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján 1 korona 60 fillér kedvezményes árban.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Haris-Bazár).

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly Felka

Szepes-megye.

Eladó telek.

Dunakesz állomástól félórnyira fekvő Kis-Alag (Kundháza) telepen 600 □öles szép fekvésű telek szabad kézből eladó. Czim: Budapest, Csengery-
utca 45. sz., III. em. 24.

HATSCHÉK BÉLA

utóda: FRISCH IGNÁCZ

lát- és műszerész

BUDAPEST, csak VII., Erzsébet-körut 5. sz.

(a New-York kávéháztól 2-ik ház).

Látszerészeti cikkekben, emberi műszemek minden színben 10 koronától feljebb (műszemek betételeért külön díj nem lesz számítva).

Szemüvegek, orrcsüvetők, minden szemhez külön választva 2 koronától feljebb.

Színházi és tabori látszóvegek bőrtokkal 10 koronától feljebb.

Légsúlymérők, különböző célra szolgáló hőmérők stb. 1 koronától feljebb.

Rajzeszközök, mérőszalagok, mérőpálcák, szintezők stb.

Fényképezési cikkekben kézi és állványos kamarák a hozzá szükséges kellékekkel gyári áron (sötét szoba használat- és tanításért külön díj felszámítva nem lesz).

Villamos házi sürgöny és telefonok berendezése és azok jókarban tartása ép úgy a

Villamos világítási berendezések vagy azok átalakítása stb. a legolcsóbb áron számítva.

Arjegyzékemet az üzletemben díjtalanul adom.

Vidékre bérmentve küldöm.

Központi telefon-összeköttetés 62-87.

A »Kitartás« egyesület tagjai, tagsági jegyük felmutatása ellenében, 15% árkedvezményben részesülnek, mely kedvezményből csak a fényképezési papírok és cikkek vannak kizárva.